

El segre, un riu d'història

Els rius són alhora fonts de recursos i vies de comunicació. Sempre han tingut un paper determinant en els assentaments humans. És per això que, estudiar la història de la relació entre un riu i la població que l'ha explotat i que n'ha gaudit, és una bona manera d'entendre la història d'un país i l'evolució dels seus habitants; en definitiva, la identitat d'un poble. La industrialització de Catalunya, per exemple, es podria explicar resseguint la història del riu Llobregat, un riu que va proporcionar energia a les colònies industrials. De la mateixa forma, la història de la Noguera Pallaresa i també de la Ribagorçana ens dona una idea de l'evolució econòmica del país, doncs deixa entreveure com l'activitat dels raiers va anar deixant pas a la construcció de pantans i centrals elèctriques.

Un dels més importants geògrafs (i també historiador i polític) del nostre país, Marc Aureli Vila (Barcelona, 1908 - 2001), va realitzar l'obra de referència per a aquest projecte: *Catalunya, rius i poblament* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1988). Segons Vila, "les conques hidrogràfiques esdevenen la realitat més substancial dels paisatges geogràfics". I encara afegeix que: "no hi ha fet geogràfic que no s'hagi produït en relació a una etapa històrica, ni hi ha qüestió històrica que no s'hagi fet en un marc geogràfic".

El riu Segre és també un riu amb una història atractiva. Per començar, és un riu que neix i desemboca en territoris de parla catalana i que, en canvi, arriba a passar per tres divisions administratives diferents. Neix al circ de la Culassa, a la part de la Cerdanya que el 1659 passà a mans de França. Després de creuar la ratlla fronterera i travessar pobles i ciutats de la Catalunya autònoma, de quatre comarques diferents (la Baixa Cerdanya, l'Alt Urgell, la Noguera i el Segrià), acaba desembocant a l'aiguabarreig amb l'Ebre i el Cinca a l'alçada de Mequinensa, poble que pertany a Aragó desde la divisió provincial de 1833. Vet aquí com a través del riu podem entendre l'accidentada història de desmembració administrativa del poble català.

I no tan sols la història de l'articulació territorial és la que ens permet conèixer aquest riu nostre. Amb el Segre com a protagonista podem acostar-nos a fets com l'expansió del cristianisme, perquè el Segre esdevingué l'artèria principal del Comtat d'Urgell, motor de la conquesta catalana dels territoris musulmans; o com la guerra civil, a través del relat de la batalla del Segre i la Noguera Pallaresa, que es desenvolupà entre l'abril i el desembre de 1938 i que donà lloc a combats mítics com el del Cap de Pont de Seròs i el de Balaguer, o enfrontaments terribles com el del Merengue. I fins i tot podem remuntar-nos a l'Antiguitat, quan sembla que el curs del Segre va ser la ruta seguida per Annibal al' hora de creuar els Pirineus i arribar a les portes de Roma en la travessia èpica que constituí la Segona Guerra Púnica.

Les transformacions del segle XX: l'energia hidroelèctrica a la Noguera

Plica'o8 presenta la primera edició del projecte "El Segre, un riu d'història", un seguit de caps de setmana temàtics d'acord a la voluntat de donar a conèixer i merèixer la part de territori allunyada de les zones que habitualment generen un nivell d'activitat més notable. Així doncs, hem escollit el tram del Segre que travessa la Noguera.

El cap de setmana gira al voltant de les transformacions econòmiques de principis del segle XX, de gran rellevància per a Catalunya, país que havia fet la revolució industrial al llarg del segle XIX i que continuava avançant cap a la modernitat.

En aquest sentit, els canvis que viu la comarca de la Noguera, coincidint amb les primeres accions per a l'aprofitament de l'aigua i la construcció d'una nova línia de ferrocarril (el ferrocarril de la Noguera Pallaresa), són canvis que reflecteixen molt bé aquell període històric.

Ens transportarem al moment de construcció de la central de Camarasa, entre la primera i la segona dècada del segle XX. Tot i que l'acció del cap de setmana serà narrada des dels ulls d'uns personatges situats entorn al 1950, en plena dictadura franquista. Un moment apassionant per les obres d'envergadura que comporta, però també per la ruptura amb el passat que va suposar, per exemple, la fi d'un dels oficis més antics vinculats al riu: els raiers.

L'objectiu divulgador del cap de setmana és l'endinsament en els inicis de l'electrificació a Catalunya, un episodi que marca un abans i un després en la nostra història. Alhora, aquesta electricitat produïda a partir de la força de l'aigua ens portarà a la reflexió sobre l'aprofitament del riu com a recurs al llarg del temps: des de l'ús que en feien els raiers ja a l'edat mitjana fins a les obres de regadiu que daten del període musulmà.

Tria el teu cap de setmana:

del 22 al 24 de maig
del 29 al 31 de maig
del 12 al 14 de juny
del 26 al 28 de juny
del 3 al 5 de juliol

Programa

Divendres vespre, arribada i allotjament

21h

Sopar al Restaurant del Monestir de les Avellanes

23h

Espectacle sobre llegendes del riu Segre
Espectacle de contextualització i llegendes entorn al riu Segre (música, titelles i actors) al Monestir de les Avellanes

Dissabte

9h

Esmorzar

10h

Sortida cap a l'estació de ferrocarrils de Balaguer amb autocar

11h

Sortida del Tren dels Llacs, fins a la Pobla de Segur
Durant el trajecte, el visitant llegeix premsa de l'època, escolta la ràdio de l'època, i comparteix el viatge amb els dos protagonistes

12.30h

Visita al Museu dels Raiers de la Pobla de Segur

13.30h

Tornada amb autocar fins al Monestir de les Avellanes

14.30h

Dinar al restaurant del Monestir de les Avellanes

Tarda lliure

Recomanem 4 activitats possibles.

*Les despeses que se'n puguin derivar van a càrrec del visitant. [Pàgina següent](#)

20h

Sopar al restaurant del Monestir de les Avellanes

Sortida a visitar el Centre d'Observació de l'Univers (cotxes particulars)

22h

Sessió nocturna al Centre d'Observació de l'Univers

Diumenge

9h

Esmorzar

10.30h

Visita guiada al Monestir

Gimcana temàtica

14h

Dinar al restaurant del Monestir de les Avellanes

Fi de les activitats programades

Les activitats recomanades:

1

Hidroelectricitat: la presa de Canelles

Per continuar la coneixença del procés d'electrificació de Catalunya a través de les grans centrals hidroelèctriques, us recomanem la visita al pantà i la central de Canelles, construïda a finals dels anys seixanta. La presa és una de les més altes d'Europa i la central es pot visitar amb un guia. La visita també pot fer-se a la Cova Negra, situada prop de la presa.

La presa està situada a uns 45 minuts del Monestir i s'hi pot accedir en cotxe.

2

L'aigua a l'edat mitjana: el riu Farfanya

Els castells d'Òs de Balaguer i de Castelló de Farfanya són construccions espectaculars. Però a Òs de Balaguer, l'atractiu paisatgísic es combina amb el coneixement dels sistemes agrícoles i de rec de l'edat mitjana. Les seves hortes han conservat la mateixa estructura d'ençà d'aquella època.

3

Les vistes des de Montalegre: dels Pirineus fins al Segre

L'Ermita de Montalegre, que corona el Mont-roig, ofereix unes vistes espectaculars de la posta de sol sobre tota la vall. En els dies clars es pot veure des dels Pirineus fins al riu Segre. S'hi pot pujar en cotxe.

4

La Noguera en bicicleta

Des del Monestir de les Avellanes, on hi ha un dels punts d'acolliment del Centre BTT de la Noguera, es poden fer nombroses rutes en bicicleta per a aquells que vulgueu continuar la descoberta del territori amb l'esport.

Tarifes

Preu per persona

Inclou dues pensions complertes amb habitació doble al Monestir de les Avellanes i forfet per a totes les activitats programades: **155 €**

Habitació individual: **185 €**

3a persona en habitació doble: **125 €**

Nens fins a 12 anys: **99 €**

Per a informació i reserves:

Monestir de les Avellanes

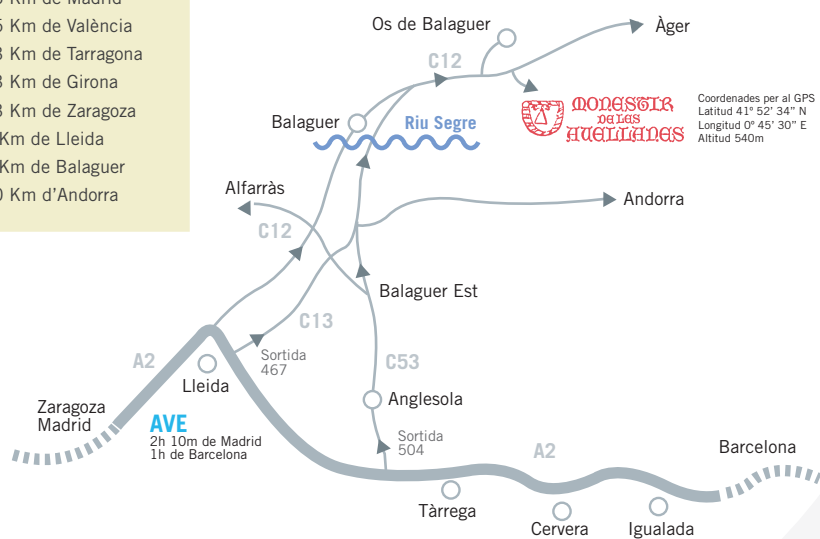
tel. 973 438 006
mòbil 639 772 265

www.monestirdelesavellanes.com

Com arribar-hi?

DISTÀNCIES

150 Km de Barcelona
506 Km de Madrid
345 Km de València
133 Km de Tarragona
243 Km de Girona
193 Km de Zaragoza
40 Km de Lleida
12 Km de Balaguer
130 Km d'Andorra

Organitza:

plica'08
GESTIONEM CULTURA

Gran Via de les Corts Catalanes, 608 - 4t A
08007 Barcelona - Catalunya
coordinacio@plica08.cat - www.plica08.cat

MONESTIR DE LES AVELLANES

Tel 973 43 80 06 / 639 77 22 65
Crta. C-12 de Balaguer a Àger km. 181
25612 Os de Balaguer (La Noguera)
www.monestirdelesavellanes.com

Patrocina:

Diputació de Lleida
Patronat de Turisme

INSTITUT D'ESTUDIS I HERÈNCIES
Catalana Foment de la Diputació de Lleida

Collabora:

Consorti del Montsec

MONTEC

CONSELL COMARCAL DE LA NOGUERA

Lleida

Associació Cultural dels Rieres
de La Noguera Pallaresa

MUSEU DELS RIERES